VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Maakuntien tehtäväsiirrot ja valtionhallinnon muutokset – uudistuksen rakennuspalikat

VM/Kunta- ja aluehallinto-osasto,
Valtionhallinnon kehittämisosasto
Hallitusneuvos Ilkka Turunen
Lainsäädäntöneuvos Jaska Siikavirta

MAKU II (HE 14/2018)

Maakuntauudistuksen II vaiheen hallituksen esitys, ns. MAKU II (HE 14/2018)

- Hallituksen esitys koostuu seuraavista kokonaisuuksista:
  1. Lainsäädäntö, joilla toteutetaan eräiden maakuntalain mukaisten maakuntien tehtävien siirto valtiolta ja kunnilta/kuntayhtymiltä maakunnille
  2. Eräitä maakuntien tehtävien järjestämistä koskevia lakiehdotuksia, mm.
     - Ehdotus laiksi maksajavirastotehtävien hoitamisesta maakunnissa (MMM)
     - Ehdotus laiksi maakuntien yhteistoiminnasta kala- ja vesitalousasioissa (MMM)
  3. Lainsäädäntö, jolla perustetaan Valtion lupa- ja valvontavirasto ja siirretään sille tehtäviä lakkautettavilta aluehallintovirastoilta, ELY-keskuksilta, KEHA-keskukselta ja Valviralta (pl. Sotesubstanssi)
  4. Muille viranomaisille osoitettavien eräiden tehtävien substanssilakeja koskevat muutokset
     - esim. Mavi, Evira (Ruokavirasto), Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Migri, Tukes, Valtiokonttori
  5. Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta
  6. Yleis- ja muun lainsäädännön muutosesityksiä
  7. Yhteinen voimaanpanolaki
- Hallituksen esitys sisältää 212 lakia 10 eri ministeriön hallinnonalalta.

HE:llä toimeenpantavat maakuntalain mukaiset tehtäväsiirrot maakunnille

1. terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut;
2. maatalous ja maaseudun kehittäminen;
3. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta;
4. kalatalous ja vesitalous;
5. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu;
6. maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus;
7. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen;
8. luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito;
9. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät;
10. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa;

HE:llä toimeenpantavat maakuntalain mukaiset tehtäväsiirrot maakunnille

11. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista;
12. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta;
13. vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu;
14. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen;
15. alueelliset romaniasiain neuvottelukuntia ja romaniasioita koskevat tehtävät;
16. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen;
17. saaristoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen.

Tiivistetysti: ympäristöterveydenhuolto, maataloushallinto, kala- ja vesitalous, aluesuunnittelu, vesiensuojelu ja vesihuolto, koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan edistämistehtävät, saaristoliikenne, yhteispalvelu

Työnjako suhteessa kuntiin ja valtioon

- Uudistuksen tavoitteena selkeä työnjako kunnan, maakunnan ja valtion välillä.

- Kunnat ovat paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä (yleinen toimiala) ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä.
  - Esim. vastuu osaamisen ja sivistyksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, liikunta-, kulttuuri- ja muista vapaa-ajan palveluista, nuorisotoimesta, paikallisesta elinkeinopolitiikasta, maankäytöstä, rakentamisesta ja kaupunkisuunnittelusta.
- Valtio vastaa oikeusvaltion ylläpitämisestä ja kehittämisestä, perusoikeuksien turvaamisesta ja arvioinnista sekä turvallisuustehtävistä samoin kuin kansainvälisistä ja valtakunnallisista tehtävistä ja yhdenvertaisuuden ja yleisen edun valonnasta.

Maakunnille siirtyvistä tehtävistä

- Ulkoministeriön toimiala
  - Esityksessä ei ehdoteta ministeriön toimialan tehtäväsiirtoja maakunnille.
- Oikeusministeriön toimiala
  - Kielilaki, kielellisten oikeuksien turvaaminen valtiolta maakunnille siirtyvissä tehtävissä.
  - Vesilaki, maakunnan tehtävät vesitalousasioissa.
- Sisäministeriön toimiala
  - Ulkomaalaisrekisteri (rekisterinpitäjä).
  - Valtakunnallisen ja alueellisen laajamittaisen maahantulon varautumisen huomioon ottaminen maakunnan omassa valmiussuunnittelussa (vrt. maakuntalaki 6 § 1 mom. 23 kohta, 141 § ja 142 §).
- Puolustusministeriön toimiala
  - Esityksessä ei ehdoteta ministeriön toimialan tehtäväsiirtoja maakunnille.

- Valtiovarainministeriön toimiala
  - Toimivaltaista viranomaista koskevia teknisiä muutoksia säädöksiin.
  - Laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta (alueellinen järjestäminen ja kehittäminen sekä rekisterinpito).
- Opetus- ja kulttuuriministeriön toimiala
  - Alueellinen koulutustarpeiden ennakointi ja koulutustavoitteiden valmistelu, alueelliset liikuntaneuvostot.
  - Ely-keskusten ja maakuntien liittojen kulttuuritehtävät maakuntiin.
- Maa- ja metsätalousministeriön toimiala
  - Maataloustukiin, maaseudun kehittämiseen, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvinterveyteen, porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin, elintarvikelakiin ja maatalouden tuotantopanoksiin, vesitalouteen ja kalatalouteen, vieraslajeista aiheutuvien riskien torjuntaan sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät tehtävät.
  - Laki maksajavirastotehtävien hoitamisesta maakunnissa (yhteistyövelvoite).
  - Laki maakuntien yhteistoiminnasta kalatalouden ja vesitalouden tehtävien hoitamisessa (yhteistyövelvoite).
  - Vesitaloushankkeita palvelevien rakenteiden omistus maakuntien palvelukeskukselle (Maakuntien tilakeskus Oy), (VPL 16 §).

- Liikenne- ja viestintäministeriön toimiala
  - Saaristoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen.
  - Muut tehtäväsiirrot LVM:n antamilla erillisillä hallituksen esityksillä.
- Työ- ja elinkeinoministeriön toimiala
  - Toimivaltaista viranomaista koskevia teknisiä muutoksia säädöksiin.
  - Kemikaalien ja räjähteiden valvontatehtävät.
  - TEM antaa alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan esityksen maaliskuun lopussa.
- Sosiaali- ja terveysministeriön toimiala
  - Ympäristöterveydenhuolto (vrt. HE 148/2017, järjestämisvastuun siirto kunnalle).
  - Laki alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista ja romaniasioita koskevista tehtävistä (yhteistyövelvoite).
- Ympäristöministeriön toimiala
  - Maankäyttö- ja rakennuslaki, maakuntakaavoitus.
  - Vesienhoidon ja merenhoidon järjestäminen (yhteistyövelvoite).
  - Luonnonsuojelulaki (luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen).

Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta

- Ahvenanmaan maakunnassa valtion aluehallinnon viranomaisena jatkaa Ahvenanmaan valtionvirasto, josta säädetään uusi oma lakinsa.
- Viraston tehtävät pysyvät pääosin nykyisellään.
  - Poikkeusjärjestely koskien eräiden viljelijäntukihallinnon tehtävien järjestämistä Ahvenanmaalla.

Voimaanpanolaki

- Sisältää säännökset mm.
  - Voimaan tulevista ja kumottavista laeista
    - Pääasiallisesti lait voimaan 1.1.2020, yksittäisiä lakeja voimaan jo 2019 (Keva-laki, kala- ja vesitalouden yhteistoimintalaki)
    - Kumotaan mm. laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, laki Valvirasta
  - Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset
    - Luova, Ahvenanmaan valtionvirasto, maakunnat
  - Henkilöstöä koskevat säännökset
    - Henkilöstö siirtyy tehtäviensä mukana uuteen organisaatioon, siirrot katsotaan liikkeenluovutukseksi HE 15/2017 periaattein
  - Omaisuusjärjestelyjä koskevat säännökset
    - Vastaavat periaatteiltaan HE 15/2017 sisältyviä säännöksiä
    - Vesistörakenteiden ja –lupien siirto maakunnille
  - Muita erinäisiä säännöksiä
    - Esim. Luovan ylin johto, Luovan palkkaus
    - Voimaantuloajankohta

MAKU II ja säätämisjärjestys

Erityisesti kuntien ja maakuntien näkökulmasta

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

- Hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 26/2017 vp) maakunta- ja sote-uudistusta koskevista hallituksen esityksistä sekä näistä erityisesti HE 15/2017.
- Seuraavia maakuntia koskevia ehdotuksia on arvioinnissa tarkasteltu erityisesti maakuntien itsehallinnon näkökulmasta:
  - maakuntien yhteistoiminta ja tehtävien kokoaminen,
  - tehtävien osoittaminen maakunnan viranhaltijalle,
  - tehtävien siirto kunnilta maakunnille,
  - maakuntakaavoitus suhteessa kunnalliseen itsehallintoon

⇒ PL 2 § (kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate), PL 14 § 4 mom., (osallistumisoikeudet), PL 121 § 1-3 mom. (kunnallinen itsehallinto), PL 121 4 mom. (alueellinen itsehallinto)

- Valtion aluehallintoa koskevia ehdotuksia on tarkasteltu seuraavista näkökulmista:
  - *Valtion lupa- ja valvontavirasto*; tehtävät (erit. työsuojelu- ja ympäristöasiat, maankäytön ja yleisen edun valvonta), valtakunnallinen toimivalta, ohjaus, organisointi, palkkausjärjestelmä ja tehtävien ulkoistaminen
  - *Ahvenanmaan valtionvirasto*; erit. suhde Ahvenanmaan itsehallintoon

⇒ PL 2 § (oikeusvaltioperiaate), PL 18 § (oikeus työhön), PL 20 § (vastuu ympäristöstä), PL 119 § (valtionhallinto), PL 120 § (Ahvenanmaan erityisasema), PL 122 § (hallinnolliset jaotukset), PL 124 § (hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle)

- Maakuntia ja valtiota koskevat ehdotukset:
  - Kielelliset oikeudet, kansalliskielet (suomi ja ruotsi) ja saamen kieli sekä saamelaisten kulttuuri-itsehallinto
  - Valtion vesistörakenneomaisuuden siirto maakuntien omistamalle palvelukeskukselle (Maakuntien tilakeskus Oy)

⇒ PL 17 § (oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin) ja 121 § 4 mom. (saamelaisten kulttuuri-itsehallinto), PL 122 § (hallinnolliset jaotukset), PL 92 § 2 mom. (valtion omistukset)

Toimintaedellytysten turvaaja – uusi Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

Luova-virasto vastaa uuden rakenteen tarpeisiin

- Toimintaedellytysten turvaajana,
  - jolla on valtakunnallinen toimivalta
  - joka on läsnä koko valtakunnassa
  - jolla on yhtenäiset ratkaisukäytännöt ja toimintatavat
  - joka toimii poikkihallinnollisesti
  - jonka ohjauksessa ja toiminnassa korostuu kokonaisnäkemys ja kokonaisuuden suunnittelu

Mikä on Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)?

Mistä on kysymys?

Perustetaan 1.1.2020 alkaen uudenlainen, monialainen virasto, johon kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä nykyisistä aluehallintovirastoista, ELY-keskuksista, KEHA-keskuksesta, Valvirasta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melasta.

Tehtävien kokoamisen myötä aluehallintovirastot ja Valvira päättävät toimintansa.

Virasto on valtakunnallinen, mutta läsnä siellä missä asiakaskin.

Mitä Luova tekee?

Virasto turvaa alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista hoitamalla sille erikseen säädettyjä lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä.

ALUEHALLINTOVIRASTOT
Pääosa tehtävistä

VALVIRA
Pääosa tehtävistä

ELY-KESKUKSET
Osa tehtävistä

Valtion lupa- ja valvontavirasto Luova

- **VARHAIS-KASVATUS, OPETUS JA KULTTUURI**
- **SOSIAALI- JA TERVEYS**
- **YMPÄRISTÖ**
- **TYÖSUOJELU**

Luvat	Ohjaus	Valvonta
Myöntää lupia ja oikeuksia	Ohjaa ja kehittää toimintaa	Valvoo toiminnan lainmukaisuutta
Rekisteröi toimijoita	Rahoittaa palvelutuotantoa ja hankkeita	

Lisäksi virasto vastaa kuntien ja maakuntien yleisestä laillisuusvalvonnasta, eräiden elinkeinojen valvonnasta, palkkaturvasta ja muista oikeusturvatehtävistä.

Viraston toimipaikat

Helsinki	Lappeenranta
Hämeenlinna	Mikkeli
Joensuu	Oulu
Jyväskylä	Pori
Kajaani	Rovaniemi
Kokkola	Seinäjoki
Kouvola	Tampere
Kuopio	Turku
Lahti	Vaasa

Mitä hyötyä Luovasta on?

Uudella virastolla on yhdenmukaiset ja asiakaslähtöiset toimintatavat – lähtökohtana ennakointi, digitaalisuus sekä asioinnin helppous ja sujuvuus.

Ihmiset

Saavat tarvitsemansa palvelut yhdenmukaisesti

Elin- ja työympäristö on turvallinen ja terveellinen

Yritykset ja työnantajat

Liiketoimintaympäristö on tasapuolinen ja toimiva

Palvelut tarjolla valtakunnallisesti

Maakunnat ja kunnat

Saavat vuorovaikutteista ohjausta ja tukea tehtäviensä hoitamiseen

alueuudistus.fi 10/2017

Tehtävät

- **Varhaiskasvatus, opetus- ja kulttuuri**
- **Sosiaali- ja terveys**
- **Ympäristö**
- **Työsuojelu**

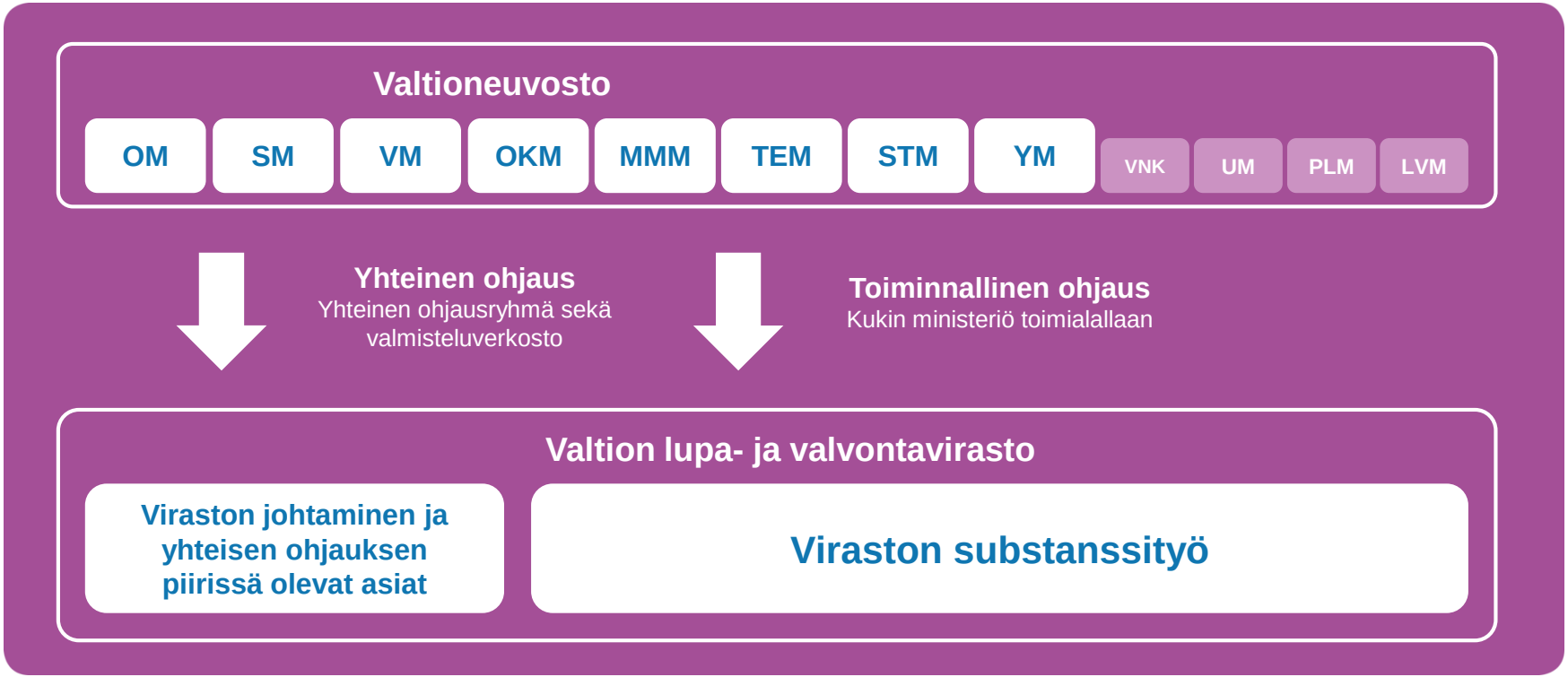
LUVAT
- Myöntää lupia ja oikeuksia
- Rekisteröi toimijoita

OHJAUS
- Ohjaa ja kehittää toimintaa
- Rahoittaa palvelutuotantoa ja hankkeita

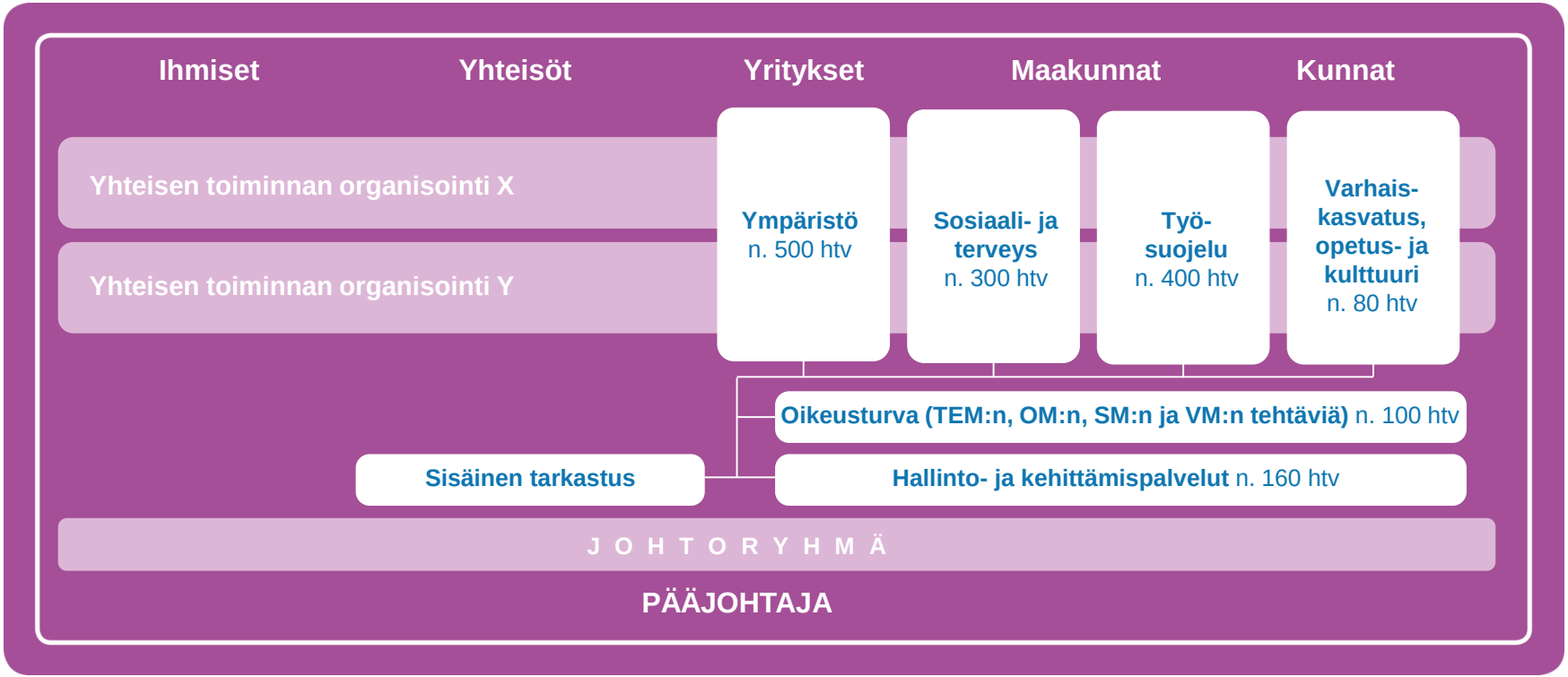
VALVONTA
- Valvoo toiminnan lainmukaisuutta

Lisäksi virasto vastaa kuntien ja maakuntien yleisestä laillisuusvalvonnasta, eräiden elinkeinojen valvonnasta, palkkaturvasta ja muista oikeusturva-tehtävistä.

Luova on ministeriöiden yhteinen virasto

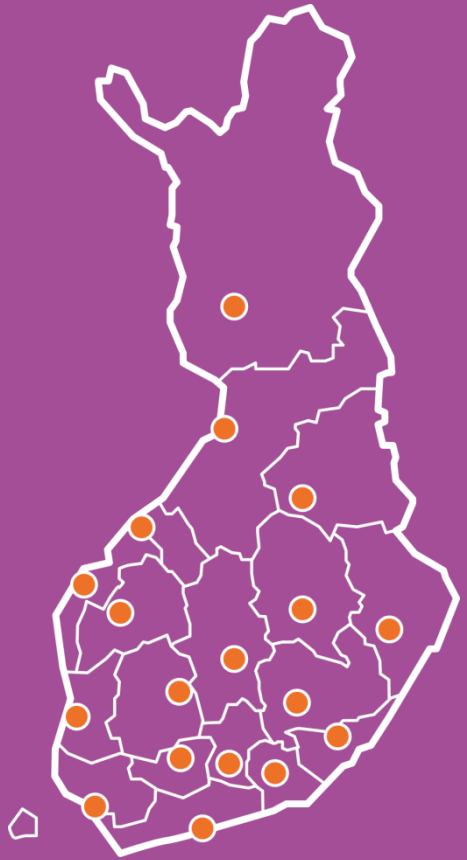

Luovan organisaatiomalli

Viraston toimipaikat

- Helsinki
- Hämeenlinna
- Joensuu
- Jyväskylä
- Kajaani
- Kokkola
- Kouvola
- Kuopio
- Lahti
- Lappeenranta
- Mikkeli
- Oulu
- Pori
- Rovaniemi
- Seinäjoki
- Tampere
- Turku
- Vaasa

Työsuojelu Luovassa

- *Esityksessä on huomioitu työsuojelun riippumattomuus ILO- sopimuksen edellyttämällä tavalla*

⇒ *Esitys on valmisteltu yhteistyössä STM:n työsuojelusta vastaavan osaston kanssa*

⇒ *Ehdotuksista konsultoitiin erikseen oikeuskanslerinvirastoa ja lausuntokierroksella mallia yleisesti puollettiin*

- Ohjausjärjestelmä
  - STM/ työsuojelusta vastaava osasto ohjaa viraston työsuojelutoimialaa suoraan ja tekee oman tulossopimuksen toimialan kanssa (ei kuulu yhteisen ohjauksen piiriin)
  - STM/ työsuojelusta vastaavan osaston osastopäällikkö kuuluu viraston ohjausryhmään
  - Toimialan toimintamenot rahoitetaan omalta momentiltaan STM pääluokasta (TAE, kehys ja tilinpäätöskannanotto STM vallassa)
  - STM nimittää toimialan johtajan toistaiseksi
  - Yhteinen ohjaus kohdistuu yhteisiin palveluihin (hallinto- ja tukipalvelut) sekä sisäisiin yhteistyötavoitteisiin

Työsuojelu Luovassa (jatkuu)

- Organisaatio
  - Työsuojelu muodostaa suoraan lain nojalla oman toimialansa (organisaatioyksikkö), jonka riippumattomuudesta säädetään laissa
  - Toimialan johtaja päättää toimialan työjärjestyksestä, asioiden ratkaisemisesta sekä virkamiesten nimittämisestä eikä viraston pääjohtajalla ole otto-oikeutta
  - Toimialan virkamiehet eivät ole viraston yhteisiä
  - Viraston toimintaa ja johtamista koskevissa säännöksissä on erikseen huomioitu toimialan riippumattomuus

- *Esityksessä on järjestetty Luovan virkamiesten työsuojelu*
  - STM roolia työsuojeluviranomaisena on laajennettu siten, että se vastaa Luovaan kohdistuvasta työsuojeluvalvonnasta
  - STM voi myös määrätä Luovan työsuojelutoimialan virkamiehen tekemään tarkastuksen Luovassa; tarkastaja tällöin STM johdon ja valvonnan alaisena
  - Asiasta ja työsuojeluvirkamiesten esteettömyydestä säädetään Luova- laissa sekä laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta

Yleisen edun valvonta Luovan ympäristötehtävissä

- Yleisen edun valvonta on osa lupamenettelyä
  - Virasto valvoo yleistä etua viran puolesta lupaharkinnan yhteydessä etupainotteisesti ja läpinäkyvästi
  - Menettely on vuorovaikutteista jatkuen läpi koko lupaprosessin, ja parantaa siten päätösten laatua, hyväksyttävyyttä ja oikeusvarmuutta
  - Toiminnanharjoittaja voi näin ottaa yleisen edun huomioon suunnittelun kaikissa vaiheissa, mikä on omiaan lyhentämään prosessin kokonaiskestoa ja muutoksenhakutarvetta
  - Menettely viraston sisällä järjestetään tarkemmin toimialan työjärjestyksellä

- Luovalla ei ole muutoksenhakuoikeutta omasta päätöksestään, mutta oikeus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä (jatkovalitus)
  - Aiemmin esillä olleessa mallissa viraston erillinen yksikkö tai toiminto olisi voinut valittaa viraston omasta lupapäätöksestä; uudessa mallissa tätä tarvetta ei ole

- Mm. kunnalla, sen ympäristönsuojeluviranomaisella ja maakunnalla tehtäväalallaan on oikeus valittaa Luovan päätöksestä
  - Tässä suhteessa asia vastaa nykytilaa ja myös aiemmin esillä ollutta mallia

Toimialojen tehtävät

Erityisesti kuntien ja maakuntien näkökulmasta

Sosiaali- ja terveysala (STM:n hallinnonala)

- Julkisen ja yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden sekä organisaatioiden rekisteröinti, luvat, ohjaus ja valvonta
  - Maakunnat (järjestäminen, tuottaminen), Kunnat (hyte)
  - Muut yhteisöt (maakunnan yhtiöt, yksityiset tuottajat valinnanvapausjärjestelmässä/ ostopalvelutuottajana/itsenäisenä tuottajana)
- Terveydensuojelu- ja tupakkalain mukainen ohjaus ja valvonta sekä valtakunnallisen alkoholihallinnon lupa-, ohjaus ja valvontatehtävät
  - Maakunnat

Sote- valvonta uusissa rakenteissa

1. Valvontaviranomaisen (Luova) ohjaus- ja valvonta järjestäjään ja tuottajaan
2. Maakuntien vahva ohjaus- ja valvontamandaatti palveluntuottajiin

- Maakuntien järjestämisvastuun ja palvelurakenteen viranomaisvalvonnan yhtymäpinnat, yhteinen tietopohja (valtio – maakunta), uudet valvontamenetelmät

- Luovan oma-aloitteinen ja reaktiivinen valvonta kohdistuu mm. siihen:
  - miten maakunta toimeenpanee strategiaansa, täyttääkö maakunta järjestämisvelvollisuutensa (ml. valinnanvapausjärjestelmän maakuntaohjaus)
  - ovatko maakunnan omat ohjaus- ja valvontatoimet tehokkaita (omavalvonnan eri muodot)
  - toteutuuko palvelujen yhdenvertaisuus, toteutuvatko asukkaiden perusoikeudet?

Työsuojelu –toimiala (STM:n hallinnonala)

- Työsuojeluviranomaisena asiakas- ja viranomaisaloitteinen työsuojeluvalvonta, vakavien työtapaturmien, ammattitautien ja työperäisten sairauksien syiden selvittäminen ja ehkäiseminen, tuotevalvonta sekä työrikosten käsittelyyn osallistuminen
  - Maakunnat ja kunnat työnantajana
  - Muut yksityiset ja julkiset työnantajat

=> Maakunnat valvottavana niiden palvelutuotannon työnantajaroolissa; oma fokus tietopohjassa mutta osin yhteinen esim. sote- toimialalla valvottavien kanssa (yhteiset asiakkuudet)

Ympäristö –toimiala (YM:n ja MMM:n hallinnonalat)

- **YM:n hallinnonala:** vesi- ja ympäristölupa-asiat sekä vesi- ja ympäristölupien ja jätehuollon valvonnan, luonnonsuojelun, ympäristövaikutusten arvioinnin sekä maa-aineslain viranomaistehtävät ja rakennusperinnön suojelun asiat
- **MMM:n hallinnonala:** vesilain mukaisiin lupa-asioihin liittyvät tehtävät ja vesilain mukaiseen valvontaan liittyvät tehtävät.

⇒ Valvonta kohdistuu maakuntien ja kuntien mahdolliseen rooliin ympäristöllisenä toiminnanharjoittajana (esim. vesistörakenteet)

⇒ Lisäksi Luovalla yleinen laillisuusvalvontatehtävä (esim. kunnan ja maakunnan MRL tehtävät)

⇒ Yhteistyö kuntien tehtävissä; yhden luukun lainsäädäntöhanke (koordinoiva tehtävä)

Varhaiskasvatus, opetus- ja kulttuuri –toimiala (OKM:n hallinnonala)

- Opetus- ja kulttuuritoimen (koulutus-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi sekä varhaiskasvatus) ohjaus-, valvonta-, rahoitus ja kehittämistehtävät.
  - Kunnat pääasiassa asiakkaina; maakunnat hyvin rajatuilta osin (koulutustarpeiden ennakointi, aluekehittämiseen liittyvä osaamisen kehittäminen, liikunnan kehittäminen)
  - Valvonnan perustana Luovan yleinen laillisuusvalvontatehtävä ja suppeammin erityislainsäädäntö (varhaiskasvatus kunnissa, oppilas- ja opiskelijahuolto kunnissa)
  - Yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (tietopohja)
  - Rahoitustehtävät ennallaan (valtionavustukset), alueelliset erityispiirteet ja tarpeet huomioidaan

Oikeusturva -toimintayksikkö

- Kuntien ja maakuntien yleinen laillisuusvalvonta (kuntalaki/maakuntalaki)
  - Reaktiivinen kantelukäsittely, yleisiin ohjauselementteihin perustuva puuttuminen
  - Kuntien osalta valtionosuustehtävissä myös uhkasakkomenettely - ei maakuntien osalta

- Maakuntien pelastustoimen ja varautumistehtävien laillisuusvalvonta
  - Oma-aloitteinen valvonta, kohdistuu myös palvelutasoon ja järjestämisvastuuseen
  - Linkitys SM ohjaustoimintaan, jossa päävastuu palvelutason ja varautumisen ohjaamisesta (tieto- ja arviointiyhteys)

Oikeusturva -toimintayksikkö

- Maakuntien lomituspalveluiden valvonta ja ohjaus
  - Oma-aloitteinen ja reaktiivinen
  - Sisältää myös järjestämisvastuun / yhdenmukaisen saatavuuden ohjauksen ja valvonnan
  - Tiedollinen yhteys STM – Luova – maakunnat (Luovan rekisteri)

- Maakuntien kasvupalveluiden valvonta ja ohjaus
  - Oma-aloitteinen ja reaktiivinen
  - Sisältää myös järjestämisvastuun / yhdenmukaisen saatavuuden ohjauksen ja valvonnan
  - Tiedollinen yhteys TEM – Luova – maakunnat (tietopohja ja arviointi)
  - Koto-lain mukaiset asumisyksiköt sote- valvonnan yhteydessä

Oikeusturva -toimintayksikkö

- **OM:n hallinnonala:** aluehallintovirastojen nykyisin hoitamat oikeusturvatehtävät ja eräät muut tehtävät
  - Maksutalletusasiat sekä yhteisöoikeudelliset asiat
  - Valtion edun valvominen eräissä erityistilanteissa
  - Eräitä lupa-, valvonta- ja rekisteröintitehtäviä (ml. löytötavaratoimistot, yhdistysluvat, luotonantajarekisteröinti- ja valvonta)
- **SM:n hallinnonala:** ns. rahanpesuvalvonta sekä eräitä muita pieniä valvontatehtäviä
- **VM:n hallinnonala:** panttilainauslaitosten lupa- ja valvontatehtävät
- **TEM:n hallinnonala:** aluehallintovirastoissa hoidetut elinkeinovalvonnan (perintätoimistojen ja kiinteistönvälityksen valvonta) tehtävät ja eräät muut tehtävät
  - **Päivittäistavarahuollon varautumisen ohjaustehtävät** sekä poikkeusoloissa valmiuslain 32 §:n mukaiset vähittäiskaupan säännöstelyn ohjaus- ja toimeenpanotehtävät;
  - Palkkaturvatehtävät
  - Siviilipalveluskeskus
- Lisäksi eräiden muiden hallinnonalojen lupa- ja hallintopakkotehtäviä

Valmistelun aikataulu

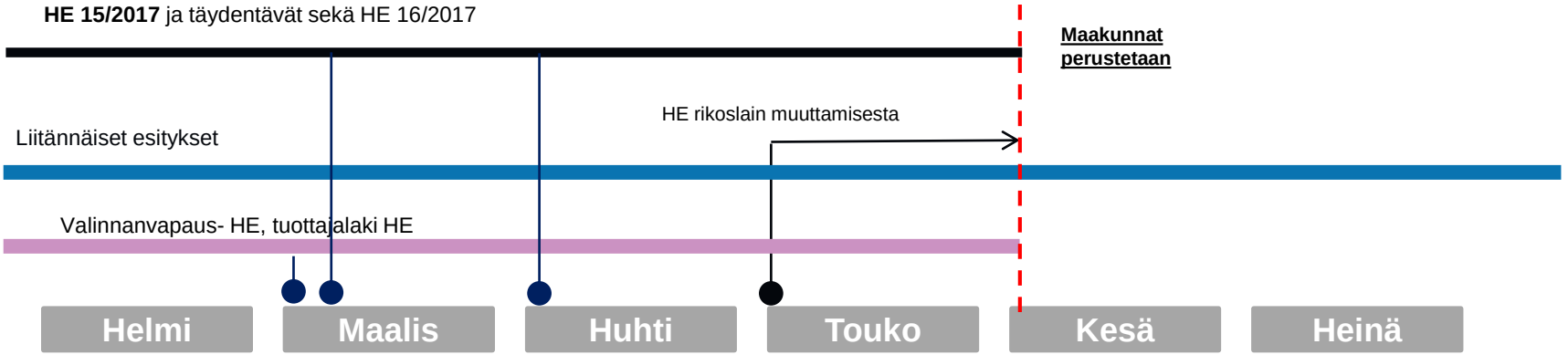
Maakunta-, sote- ja valtion alueuudistuksen lainsäädännöllinen kokonaisuus

Taustaa

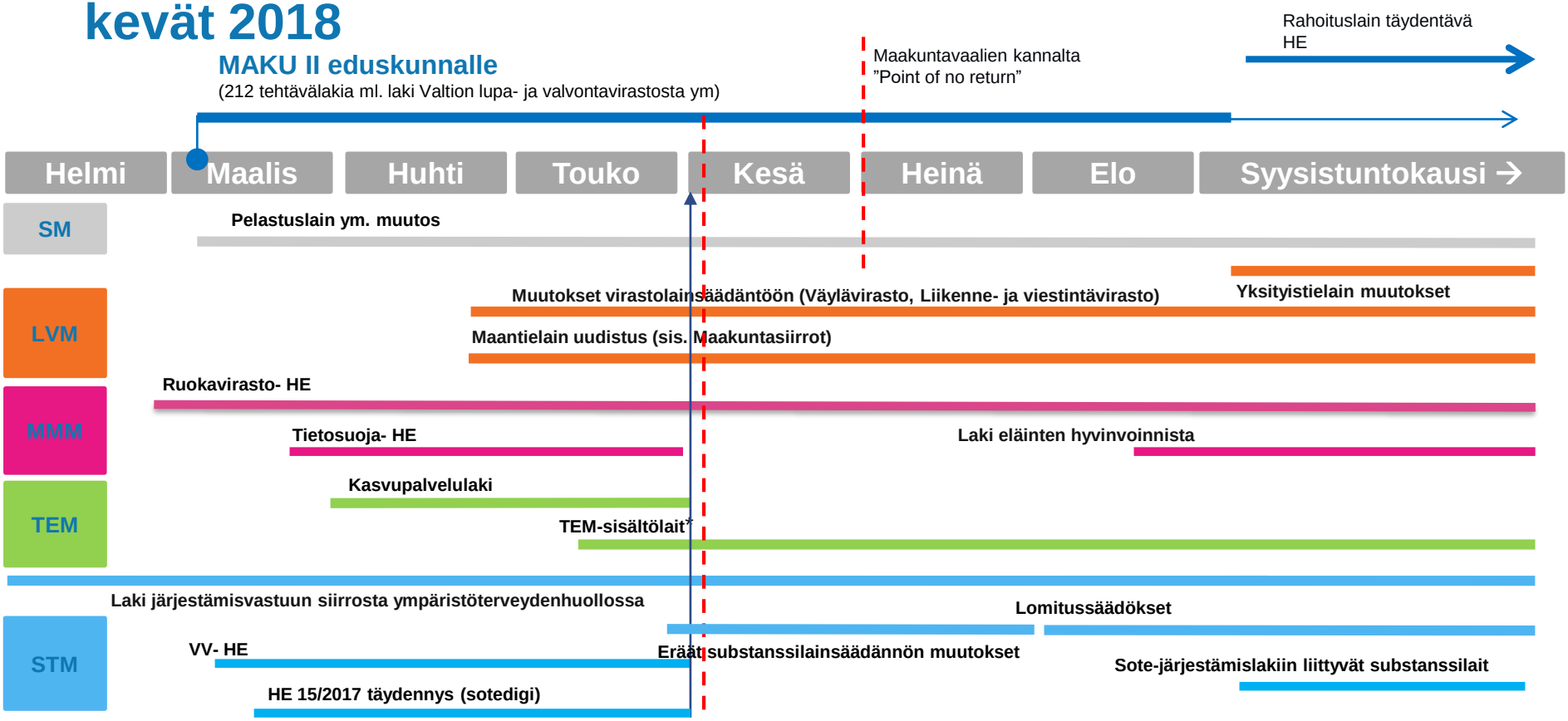
- Maakuntauudistuksen I vaihe muodostaa uudistuksen rakenteet ja palveluiden järjestämisen kehikon
  - HE 15/2017 (ns. MAKU I) ja sitä täydentävät esitykset sekä muut I vaiheen esitykset, sisältäen mm. ehdotuksen maakuntalaiksi, sote-/pelastus-järjestämislaeiksi jne.
  - Maakuntien tehtäväaloista säädetään tyhjentävästi maakuntalain 6 §:ssä (”maakuntien erityinen toimiala”). Maakunnilla ei lähtökohtaisesti ole oikeutta ottaa tehtäviä hoitaakseen eli niillä ei ole yleistä toimialaa kuten kunnilla.
- Maakuntauudistuksen II vaiheessa tehtävät siirretään maakunnille kunnista, maakuntien liitoista ja muista kuntayhtymistä, ELY-keskuksista, KEHA-keskuksesta, TE-toimistoista sekä AVI:ista.
  - Näistä tehtävistä ja niitä koskevasta toimivallasta säädetään yksityiskohtaisesti erityislainsäädännössä.
  - MAKU II (HE 14/2018) sisältää osan siitä erityislainsäädännöstä, jolla säädetään maakuntien tehtävistä
    - Lisäksi tullaan antamaan runsaasti muita hallituksen esityksiä, joilla säädetään maakuntien tehtävistä (mm. laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista, pelastuslaki, lomitustehtäviä koskeva lainsäädäntö, maantielain kokonaisuudistus, STM:n säädöspaketti)

Maakunta- ja sote-uudistuksen I-vaihe

- HE maakuntien perustamista ja sote-järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 15/2017) ja sitä täydentävät esitykset sekä pelastustoimen järjestäminen (HE 16/2017)
- Valinnanvapauslaki-HE (16/2018), sote- tuottajalaki HE (52/2017)
- Lukuisia muita liitännäisiä esityksiä (mm. rajat ylittävä terveydenhuolto, ympäristöterveydenhuollon järjestäminen, kuntien takauskeskus, Hansel)
- Vielä annettavana yksi HE 15/2017 täydentävä esitys (sotedigi) sekä esitys RL muuttamisesta

Sote- ja maakuntauudistuksen II-vaihe eduskunnassa kevät 2018

OM Valmiuslaki (aikataulu ei tiedossa)
Rikoslain kiireelliset muutokset 5/2018

***TEM**
Laki rekrytointi- ja osaamispalveluista sekä alke- ja kasvupalveluiden rahoittamisesta
Laki kotoutumisen edistämisestä

OKM: Muinaismuistolaki KEVÄT 2018
Kirkkolaki, Rahoituslaki SYKSY 2018

Maakuntauudistuksen II vaiheen hallituksen esitykset myöhemmässä vaiheessa

- *Tehtäväsiirtoja tai uudistukseen liittyviä muutoksia tullaan ehdottamaan myös myöhemmin vuosien 2018-2019 aikana*
  - Syysistuntokaudella 2018 keskeisessä roolissa ns. MAKU III, eli sosiaali- ja terveysministeriön toimialan substanssimuutosesitykset sekä VM:n maakuntien rahoituslain muutosesitykset.
  - Syksyllä myös yksityistielain muutosesitykset ja eräät OKM:n toimialan rahoitukseen liittyvät muutosesitykset sekä kirkkolain muutosesitys.

  - OM valmistelee valmiuslainsäädännön (tekniset) muutosesitykset; tarkka aikataulu ei vielä tiedossa
  - YM antaa ympäristölupien yhden luukun hankkeen esityksen; harkinnassa myös esitys eräiden SYKE- viranomaistehtävien kokoamisesta Luovalle

Esitykset Luovan tehtävistä

- *MAKU II kattaa valtaosan Luovan tehtävistä*
  - *Varhaiskasvatus, opetus ja kulttuuri, ympäristö, työsuojelu, oikeusturva*

- Kasvupalvelu-HE ja sisältölait, valvontatehtävät Luovalle kevät 2018
- Lomituspalvelu- HE vielä kevätistuntokaudella 2018
- HE laiksi digitaalisten palveluiden tarjoamisesta (valvontatehtävä) huhtikuu 2018
- *Sosiaali- ja terveysalan* tehtävät kootaan STM valmistelemalla ns. MAKU III:lla syksyllä 2018
- Maantielain ja yksityistielain muutosesitykset sisältävät myös erinäisiä oikeusturvatehtäviä Luovalle (käsittely syksyllä 2018)
- Yksittäisiä tehtäväsiirtoja eri esitysten yhteydessä: OKM–toimialan rahoituslaki (syksy), maakuntalain, pelastustoimen järjestämislain ja pelastuslain tekniset toimivaltasäännösten muutokset (2019)
- HE laiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta 2018; mahdolliset SYKE- tehtävät 2019

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!